

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως
κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1896—1897.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸν περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως Β'Π' νόμον τῆς 12 Ἰουλίου ἐ. ἔ., προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσκαμεν καὶ διατάσσομεν ταδε:

Ἄρθρ. 1. Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπείας τῆς μελλούσης νὰ κρίνη τὰ διδακτικά βιβλία, ὧν γενήσεται χρῆσις ἐν τοῖς σχολείοις τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως κατὰ τὸ σχολ. ἔτος 1896—1897, ἀρισθῆσονται διὰ κληρώσεως γενησομένης ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τῇ 31 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. συμφώνως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Β'Π' νόμου.

Ἄρθρ. 2. Κληρώσεις γενήσονται τρεῖς. Κατὰ τὴν α' κληρωθήσεται εἰς ἓξ τῶν διευθυντῶν τῶν Διδασκαλείων κατὰ τὴν β' ὀρίσθήσεται τις τῶν ἐν τοῖς Διδασκαλείοις διδασκόντων τὰ φυσικομαθηματικά ἔσται μέλος τῆς κριτικῆς ἐπιτροπείας· κατὰ τὴν γ' κληρωθήσονται δύο τῶν ἐν τοῖς Διδασκαλείοις διδασκόντων ἑλληνικά.

Ἄρθρ. 3. Ἐάν τις τῶν κληρωθέντων δηλώσῃ ὅτι ἀδυνατεῖ δι' ἀσθένειαν προσηκόντως μεμαρτυρημένην, ἢ ἐὰν γνωσθῇ ὅτι διὰ τὰ ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ νόμου Β'Π' μνημονεύμενα κωλύματα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μετὰσχῃ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπείας, ὀρίζεται ἀντικαταστάτης αὐτοῦ διὰ νέας κληρώσεως.

Ἄρθρ. 4. Εἰς τὸν διαγωνισμόν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως γίνονται δεκτὰ βιβλία ἔντυπα ἢ χειρόγραφα, εὐαναγνώστως ἐπὶ χάρτου ἡμικλάστου γεγραμμένα καὶ ἀνευ παρεισγραφῶν διαγραφῶν ἢ προσθηκῶν. Τοῖς ὑποβάλλουσιν ἔντυπα βιβλία ἐπιτρέπεται ἢ ἀντικατάστασις φύλλου ὅλου, ἐνός ἢ πολλῶν, διὰ χειρογράφου. Τῶν ἐντύπων ὑποβάλλονται σώματα πέντε, τῶν δὲ χειρογράφων ἓν.

Ἄρθρ. 5. Τὰ εἰς τὸν διαγωνισμόν ὑπαβαλλόμενα βιβλία παραδίδονται ὑπαλλήλῳ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὀρισμένου ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων. Οὐ-

τος σφραγίζει διά τῆς σφραγίδος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐνώπιον τοῦ συγγραφέως ἢ τοῦ ἐκδότης ἕκαστον φύλλον τοῦ βιβλίου, ὑπολογίζει τὸ μέγεθος τοῦ βιβλίου κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ παρόντος Β. Διατάγματος καὶ δίδει ἀπόδειξιν παραλαβῆς. Ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ὀφείλει ὁ ὑποβλητὴν τὸ βιβλίον νὰ παραδώσῃ ἐπὶ ἀποδείξει εἰς τὸ εἰδικὸν λογιστήριον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τακτικῶν γραμμῶν παραλαβῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «διάφοροι παρακκταθῆκαι» ἐλδεδομένον ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ ἢ τινος τῶν ἄλλων ταμιῶν τοῦ Κράτους καὶ δηλοῦν, ὅτι κατετέθη πλήρης ἢ διὰ τοὺς κριτὰς νενομισμένη ἀμοιβή. Ἡ δ' ἔλλειψις ἢ πάροςτος προσαγωγή τοιοῦτου γραμμῶν ἐπάγεται τὴν στέρησιν τοῦ πρὸς διαγωνισμὸν δικαίωματος.

Ἄρθρ. 6. Οὔτε τὰ ἔντυπα οὔτε τὰ χειρόγραφα ἐπιστρέφονται τῷ συγγραφεῖ ἢ τῷ ἐκδότη, ἀλλὰ μένουσι κατατεθειμένα ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Ἄρθρ. 7. Τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα τῶν μὲν ἀνεγνωστικῶν βιβλίων τῆς Β' καὶ τῆς Γ' τάξεως δὲν πρέπει νὰ εἶναι μικρότερα τῶν 12 στιγμῶν, τῶν δὲ λοιπῶν δὲν πρέπει νὰ εἶναι μικρότερα τῶν 11.

Ἄρθρ. 8. Ἐκαστον τυπογραφικὸν φύλλον τῶν μὲν ἀνεγνωστικῶν βιβλίων τῆς Β' καὶ τῆς Γ' τάξεως λογίζεται ἀποτελούμενον ἐξ 25 χιλιάδων στοιχείων, τῶν δὲ λοιπῶν ἐξ 28 χιλιάδων στοιχείων.

Ἄρθρ. 9. Ἡ ἐπιτροπεία ἔχουσα ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ΒΤΓ νόμου περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς 12 Ἰουλίου ε. ε., τὸ ἄρθρον 8 τοῦ παρόντος Β. Διατάγματος, τὴν ποιότητα τοῦ χάρτου, τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ ποιὸν τῶν εἰκόνων καὶ τῶν σχημάτων, τὴν πληθῆος τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ ἀριθμῶν καὶ τῶν συμβολικῶν σημείων, δι' ὧν σημειοῦνται αἱ ἐκτελεστέαι ἀριθμητικαὶ πράξεις, καὶ τέλος τὸ ποιὸν τῆς βιβλιοδετικῆς ἐργασίας, ἀρίζει τὴν δικαίαν τιμὴν τῶν ἐντύπων βιβλίων, ὅσα θέλει ἐγκρίνει ἐν αὐτῇ τῇ περὶ τῆς ἐγκρίσεως ἐκθέσει· τῶν δὲ χειρογράφων ἐν ἰδίᾳ ἐκθέσει συντακτομένη μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν.

Ἄρθρ. 10. Αἱ ἐκθέσεις πρέπει νὰ εἶναι ἀναλυτικαί, ἀναγράφουσαι τοὺς λόγους δι' οὓς ἐγκρίνεται ἢ ἀποδοκιμάζεται ἕκαστον βιβλίον.

Ἄρθρ. 11. Αἱ ἐκθέσεις δημοσιεύονται ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρ. 12. Τὸ Ὑπουργεῖον ἅμα τῇ ὑποβολῇ τῶν ἐκθέσεων ἐγράφει τὰ ἐγκριθέντα βιβλία ἐν ἰδίῳ καταλόγῳ καὶ κοινοποιεῖ τοῖς συγγραφεῦσιν ἢ ἐκδόταις τῶν ἐγκριθέντων βιβλίων τὴν τῆς ἐπιτροπείας κρίσιν, ἣτις καὶ δημοσιεύεται ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ τοῦ βιβλίου.

Ἄρθρ. 13. Ἡ ἀμοιβὴ τῶν κριτῶν καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ ἢ τινος τῶν ἄλλων ταμιῶν τοῦ Κράτους ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν

υποβαλλόντων τὰ βιβλία κατατεθειμένων χρημάτων κατ' ἐντολήν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργοῦ, περιέχουσιν τὰ γραμμᾶτα τῆς παρακαταθήκης.

Ἄρθρ. 14. Δι' ἰδίας προκηρύξεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θέλει ὀρισθῆ ἡ ἔκτασις καὶ ἡ ὕλη τῶν πρὸς ἔγκρισιν ὑποβληθησομένων καὶ θέλει ταχθῆ προθεσμία ἐντὸς τῆς ὁποίας ὀφείλουσι νὰ προσαγάγῃσι τὰ βιβλία οἱ ἐνδιαφερόμενοι.

Εἰς τὸν αὐτὸν Ἡμέτερον Ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ δημοσίευσις καὶ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1895.

Ὁ Ὑπουργὸς
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Ἄριθ. 19,322.

**Προκήρυξις διαγωνισμοῦ περὶ συγγραφῆς
διδασκτικῶν βιβλίων τῆς στοιχειώδους
ἐκπαιδεύσεως.**

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργεῖον ἔχον ὑπ' ὄψει τὸν περὶ διδασκτικῶν βιβλίων Β' Π' νόμον καὶ τὸ πρὸς ἐκτέλεσιν τούτου Β. Διάταγμα τῆς 28 Ὀκτωβρίου 1895 προκηρύσσει διαγωνισμὸν περὶ συγγραφῆς διδασκτικῶν βιβλίων πρὸς χρῆσιν τῶν μικροῦν τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως.

Ἔσονται δὲ ταῦτα τὰ ἑξῆς·

Α'. Θεωρητικὰ.

1) Ἱερὰ Ἱστορία κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἐκ φύλλων τυπογραφικῶν 2 καὶ $\frac{1}{2}$ - 3 καὶ $\frac{1}{2}$ διὰ τὴν τρίτην τάξιν τῶν Σχολείων, καὶ Ἱστορία κατὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην ἐκ φύλλων 3—4 διὰ τὴν Δ' τάξιν.

2) Χριστιανικὴ κατήχησις διὰ τὴν Δ' τάξιν τοῦ γραμματοδιδασκαλείου, τοῦ κοινοῦ δημοτικοῦ Σχολείου καὶ τοῦ πλήρους δημοτι-

κοῦ Σχολείου, ἐκ φύλλων τυπογραφικῶν 2—3. Τῆς Κατηχήσεως ἔστω συνοπτικώτερον τὸ δογματικόν μέρος καὶ ἀναλυτικώτερον τὸ πρακτικόν.

3) Εὐαγγελικαὶ περικοπαὶ ἐν πρωτοτύπῳ μεθ' ἐρμηνείας τῶν δυσκόλων λέξεων, διὰ τὴν Δ' τάξιν τοῦ γραμματοδιδασκαλείου καὶ τοῦ κοινοῦ δημοτικοῦ Σχολείου ἐκ φύλλων 3—4.

4) Περικοπαὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ἰδίᾳ ἐκ τῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς ἀναγιγνωσκόμενων, ἐκ φύλλων 6 περίπου, διὰ τὸ πλῆρες σχολεῖον.

Β'. Βιβλία χορήγια εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν γλωσσικῶν μαθημάτων.

1) Ἀλφabetάριον διὰ τὴν κατωτάτην τάξιν. Τὸ ἀλφabetάριον θέλει ἀποτελεῖσθαι ἐκ δύο τευχῶν, ἰδίᾳ πωλουμένων, ὧν τὸ πρῶτον, προπαρασκευαστικόν τῆς πρώτης ἀναγνώσεως, ἀπρακτισθήσεται ἐκ δύο τυπογραφικῶν φύλλων, τὸ δὲ δευτέρον ἐκ τεσσάρων περίπου.

Διὰ τοῦ ἀλφabetαρίου τούτου γίνεται ἡ διδασκαλία τῶν γραμμάτων κατὰ τὴν ἀναλυτικοσυνθετικὴν μέθοδον, παρέχονται δὲ τοῖς παιδίοις πρὸς ἀνάγνωσιν, κατ' ἀρχὰς μὲν λέξεις λογικῶς ἄσχετοι πρὸς ἀλλήλας, εὐθὺς δ' ὡς καταστῶσι ταῦτα ἱκανὰ νὰ ἀναγινώσκωσι τοιαύτας, καὶ λέξεις συνδεδεμέναι λογικῶς πρὸς ἀλλήλας καὶ πρότασιν ἀποτελοῦσαι. Διὰ τοῦτο ἐπιτρέπεται καὶ ἡ διδασκαλία δύο ἢ τριῶν διφθόγγων πρὶν ἢ περατωθῆ ἡ διδασκαλία πάντων τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ πρὸς ἕκαστον τῶν ἄλλων συνδυασμοῦ ἕκαστου τούτων.

Αἱ προτάσεις ἔστωσιν ἐσχηματισμέναι διὰ τῶν προδεδιδαχμένων λέξεων καὶ ἄλλων νέων, ἀπλούσταται μὲν αἱ πρῶται, συνθετώτεραι δὲ αἱ μετὰ ταύτας.

Ταύταις ἀκολουθήτωσαν ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχει ποιημάτια γεγραμμένα ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ, ἀπῆλλαγμένα δὲ συνζήσεων, παραμύθια ἀπλά καὶ σύντομα, διηγήσεις ἠθικαὶ βραχύταται καὶ περιγραφαὶ φυσικῶν φαινομένων καὶ ἀντικειμένων.

Ἄν δ' ὑπάρχωσι καὶ τεχνητῶν ἀντικειμένων περιγραφαί, τὰ περιγραφόμενα πρέπει νὰ εἶναι καὶ χωρικῶν παιδίοις γνωστά.

Τὰ χειρόγραφα ἢ καλλιγραφικὰ λεγόμενα γράμματα ἐπιτρέπεται νὰ τυπωθῶσιν ἐν μόνῃ τῇ τελευταίᾳ σελίδι τοῦ πρώτου τεύχους.

Οὔτε ἡ ἔγκρισις οὔτε ἡ εἰς τι σχολεῖον εἰσχωγῆ τοῦ ἑτέρου τῶν τευχῶν ἀλφabetαρίου συγγραφῆς τινὸς συνεπάγεται ὑποχρεωτικῶς τὴν ἔγκρισιν ἢ τὴν εἰσχωγῆν τοῦ ἑτέρου.

2) Βιβλίον ἀναγνωστικόν διὰ τὴν β' τάξιν τῶν σχολείων, ἐκ φύλλων 8—9, ἔσται δ' ἢ Ροβινσῶν μετ' ὀλίγων ποιημάτων ἢ ἄσματιν ἐν παραρτήματι, ἢ συλλογὴ μύθων, διηγηματίων, αἰνιγμάτων

παροιμιῶν, ποιηματίων καὶ περιγραφῶν ζῳῶν, φυτῶν καὶ φυσικῶν φαινομένων.

3) Ἀναγνωστικὸν βιβλίον διὰ τὴν γ' τάξιν τῶν σχολείων· ἐκ φύλλων 9—11, ἔσται δ' ἡ Ὀδύσεια ἢ καθ' ἑλοῦ διηγήματα καθ' Ὁμήρον μετὰ ποιηματίων καὶ ᾠδατίων ἐν παραρτήματι, ἢ συλλογὴ διηγημάτων, ιστορημάτων, γνωμικῶν, ποιηματίων, περιγραφῶν τόπων καὶ φυσικῶν φαινομένων ἢ ἀντικειμένων κλπ.

Τὰ Ἀλφαβητάρια καὶ τὰ ἀναγνωστικὰ βιβλία τῆς β' καὶ γ' τάξεως γεγραμμένα εἰς τὴν καθαρῆσαν καὶ ἀπηλλαγμένα χυδαῖσμοῦ ὀμιλουμένου, πρέπει νὰ κοσμῶνται δι' εἰκόνων καλῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ περιεχόμενον.

4) Ἀναγνωστικὸν βιβλίον διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν σχολείων ἀποτελούμενον ἐκ 10—12 τυπογραφικῶν φύλλων καὶ περιέχον ἢ συνεχῆ ὕλην ἢ ποικίλην.

Τὸ συνεχῶς ὕλης ἀναγνωσματάριον θὰ περιέχῃ ἐκ τῆς Ἡροδοτείου συγγραφῆς ἀναφερόμενα εἰς τοὺς Μηδικούς πολέμους, διατεταγμένα ἀρμόδιως, καὶ ἐκ τῆς νεωτέρας ποιήσεως ἐκλεκτὰ τεμάχια ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, εἰς τὰ κατορθώματα τῶν ἀγωνισθέντων ὑπὲρ τῆς ἀπὸ τῶν Τούρκων ἀπελευθερώσεως τοῦ ἔθνους καὶ εἰς ἄλλα θέματα καταληπτὰ μοληταῖς 10—11 ἐτῶν.

Τὸ ποικίλης ὕλης ἀναγνωσματάριον θὰ περιέχῃ ἠθικὰς διηγήσεις, σύντομα ἱστορήματα ἐθνικῆς ὑποθέσεως συντελουμένα εἰς ἐξέγερσιν τοῦ φρονήματος, περιγραφὰς τόπων, μνημείων, φυσικῶν φαινομένων καὶ ἀντικειμένων, βιωφελεῖς γνώσεις, π. χ. παραγγέλματα ὕγεινῆς κλπ., καὶ ποιηματῖα ἀρμύζοντα εἰς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν παιδιῶν ἐνδεκκετῶν.

Φευκτέα αἱ μικρὰί περίοδοι, αἱ ἐκ πολλῶν δευτερευουσῶν προτάσεων ἀποτελούμεναι, ἀλλ' ὡσαύτως φευκτέα καὶ ἡ καθ' ὑπερβολὴν χρῆσις παρατακτικῆς συντάξεως.

5) Ἀναγνωστικὸν βιβλίον διὰ τὴν ε' τάξιν τοῦ πλήρους δημοτικοῦ Σχολείου, ἐκ φύλλων 10—12, περιέχον διηγήματα αὐτοτελεῆ μὲν, ἀλλ' ὅπωςδήποτε μικρά, ἱστορήματα ἀναφερόμενα ἰδίᾳ εἰς τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας καὶ τῆς ἐπαναστάσεως, ποιήματα αὐτοτελεῆ ἢ ἀπεσπασμένα ἀπ' ἄλλων μικροτέρων, περιγραφὰς τόπων καὶ φυσικῶν φαινομένων κτλ.

6) Ἀναγνωστικὸν βιβλίον διὰ τὴν ς' τάξιν τοῦ πλήρους δημοτικοῦ Σχολείου, ἐκ φύλλων 11—13, περιέχον διηγήματα καὶ ἱστορήματα, οἷα τὰ τοῦ προηγουμένως μνημονευθέντος, τεμάχια ἐκλεκτὰ ἔργων νεωτέρων Ἑλλήνων, πεζογραφημάτων ἢ ποιημάτων, τεμάχια ἐκλεκτὰ ἐλευθέρως μεταπερρασμένα ἐκ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς. Ἡ ὕλη τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων τοῦ πλήρους σχολείου τῶν θηλέων καὶ τοῦ πρὸς διδασκαλίαν τῆς

ἀρχαίας γλώσσης χρησιμεύοντος ἐν αὐτοῖς κειμένου, ἔστω συντελεστική πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τῆς γυναικός, ἀπαρτιζομένη ἐκ βιογραφιῶν ἐναρέτων καὶ λογίων γυναικῶν, ἐκ σκηνῶν οἰκογενειακοῦ βίου, ἐκ παραγγελλμάτων ὑγιεινῶν κτλ.

7) Γραμματικὴ τῆς ὀμιλουμένης καὶ γραφομένης καθρεπούσης Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐκ (5) πέντε τυπογραφικῶν φύλλων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς γ' καὶ δ' τάξεως τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου, περιέχουσα τοὺς ἀναγκαίους γραμματικούς κανόνες μετὰ γυμνασμάτων συντελούντων εἰς τὴν ὀρθὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν.

8) Γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου ἐκ 10 τυπογραφικῶν φύλλων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς ε' καὶ ς' τάξεως τῶν πλήρων σχολείων, περιέχουσα τοὺς ἀναγκαίους γραμματικούς κανόνες καὶ τὰ στοιχειωδέστατα τῆς συντάξεως μετὰ γυμνασμάτων συντελούντων εἰς τὴν ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐν λόγῳ κανόνων, καὶ μετὰ συγκρίσεως τῶν γραμματικῶν τύπων πρὸς τοὺς τῆς ὀμιλουμένης καθρεπούσης Ἑλληνικῆς γλώσσης.

9) Ἐκλογή κειμένου ἐκ τῶν ὀμικλῶν πεζογράφων τῆς ἀρχαίας ἐκ φύλλων 6 περίπου, διὰ τὴν ε' καὶ τὴν ς' τάξιν τοῦ πλήρους δημοτικοῦ Σχολείου. Ἡ ὕλη ἔσται περίπου οἷα ἡ τῶν χρησιμομαθειῶν τῶν δύο κατωτέρων τάξεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου.

Γ'. Ἱστορικά.

1) Ἱστορία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐκ φύλλων 3 περίπου διὰ τὴν γ' τάξιν τοῦ τετρατάξιου Σχολείου καὶ ἱστορία τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἐκ φύλλων 4 περίπου διὰ τὴν δ' τάξιν τοῦ αὐτοῦ Σχολείου, καὶ ἐξιστοροῦσα διεξοδικώτερον τὰ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν βιογραφικῶς ἢ ἐν συνεχείᾳ.

2) Ἱστορία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος διὰ τὴν Δ' τοῦ πλήρους, ἐκ φύλλων 4—5, βιογραφικῶς ἢ ἐν συνεχείᾳ.

3) Ἱστορία Ἑλληνικὴ ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑποταγῆς τῶν Ἑλλήνων μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἐκτενέστερον ἱστοροῦσα τοὺς πρὸς τοὺς φράγκους καὶ τοὺς μωαμεθανοὺς ἀγῶνας τῶν Βυζαντινῶν, διὰ τὴν ε' τάξιν τοῦ πλήρους, ἐκ φύλλων 6 περίπου.

5) Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα, ἐκ φύλλων 5, διὰ τὴν ς' τάξιν τοῦ πλήρους.

Διὰ τῶν ἱστορικῶν βιβλίων σκοπὸς τῶν συγγραφέων ἔστω νὰ γνωρίσωσι τοῖς παιδίοις τὰ ἔνδοξα τῶν προγόνων ἔργα, τὰ παθήματα τοῦ ἔθνους, τοὺς εὐγενεῖς τῶν δικαίων ἀνδρῶν χαρακτῆρας, τοὺς πόθους καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ γένους· ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὅχι μόνον γνώσεις νὰ μεταδίδωσιν, ἀλλὰ καὶ συναίσθηματα νὰ διεγεί-

ρωσιν ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνγνωστῶν, καὶ νὰ φρονηματίσωσιν αὐτούς. Ἐστῶσιν δὲ τῇ πολιτικῇ ἱστορίᾳ συνυφασμένα ἐπιτηδεῖως καὶ ὅσα ἐκ τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἀπτόμενα τῆς ἐθνικῆς, συντελοῦσιν εἰς ἐπίτευξιν τῶν ἀνωτέρω δηλωθέντων σκοπῶν.

Δ'. Γεωγραφία.

1) Φυσικὴ καὶ πολιτικὴ Γεωγραφία, ἐκτενεστέρα μὲν τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, συντομωτάτη δὲ τῶν λοιπῶν Ἠπειρῶν, ἐκ φύλλων 6—7 διὰ τὴν Δ' τάξιν τοῦ κοινοῦ δημοτικοῦ Σχολείου.

2) Γεωγραφία φυσικὴ καὶ πολιτικὴ περιέχουσα καὶ τὰ ἀναγκαιότατα τῶν περὶ διοργανισμοῦ καὶ διοικήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, διὰ τὴν Δ' τάξιν, τὴν Ε' καὶ τὴν Σ' τοῦ πλήρους, ἐκ φύλλων 8—9.

Ἐν τε τῇ διὰ τὸ πλῆρες προοριζομένη Γεωγραφίᾳ ἐκτίθενται, καθ' ὃν τρόπον ἀπαιτεῖ ἡ διδακτικὴ νὰ διδάσκωνται ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Σχολείῳ τοιαῦτα μαθήματα, τὰ σπουδαιότατα τῆς μαθηματικῆς Γεωγραφίας, ἀπαρακινήτως δὲ τὰ περὶ σχήματος καὶ κινήσεως τῆς γῆς, τὰ περὶ ζωνῶν καὶ ὠρῶν, τὰ περὶ φάσεων τῆς σελήνης καὶ τὰ περὶ κλειψέων.

Ἡ Γεωγραφία τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου πρέπει νὰ μὴ εἶνε κατὰλογος ξηρὸς ὀνομάτων, πόλεων, ὄρεων, ποταμῶν κλπ., ἀλλὰ νὰ γνωρίζῃ μὲν τῷ ἀγνωστῇ τὸ σχῆμα καὶ τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους τῆς πατρίδος, τὰ φυσικὰ καὶ τεχνητὰ προϊόντα, τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας κλπ., νὰ ἐξάιρῃ δὲ τὸ κάλλος τῆς Ἑλληνικῆς γῆς καὶ τῆς ταύτης περιβαλλούσης θαλάσσης καὶ νὰ μνημονεύῃ ἐπικαίρως τῶν σπουδαιωτάτων ἱστορικῶν γεγονότων, ἀλλὰ καὶ χωρῶν πολλῶν διαφόρων τῆς ἡμετέρας οἴκι αἰ περὶ τὸν Ἰσημερινόν, πρέπει νὰ παρέχῃ εἰκόνα τινὰ ἐν σελίσιν ὀλίγαις.

3) Χάρτι α') τῆς φυσικῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος, β') τῆς πολιτικῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος, γ') χάρτης τῆς Ἑλλάδος βωβός, ἔχων δηλ. κεχαραγμένα τὰ κατὰ συνθήκην σημεῖα, δι' ὧν σημειοῦνται ἐπὶ τῶν χωρῶν οἱ ποταμοί, τὰ ὄρη, αἱ πόλεις κλπ., ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, δ') χάρτης τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, ε') τῆς Εὐρώπης, ς') τῶν ἡμισφαιρίων.

Ἐν τοῖς πλήρεσι σχολείοις, πλὴν τῶν μνημονευθέντων, γενήσεται χρῆσις καὶ τῶν ἐξῆς:

Χάρτου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, χάρτου τῆς Παλαιστίνης, τῆς Αἰγύπτου, τῶν πέντε μεγάλων τῆς Εὐρώπης Κρατῶν, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

Ε'. Φυσικομαθηματικά.

α) Ζωολογία διὰ τὴν δ', τὴν ε' καὶ τὴν ς' τοῦ πλήρους, ἐκ φύλλων 3—6.

2) Φυτολογία διὰ τὴν δ', ε' καὶ ς' τοῦ πλήρους ἐκ φύλλων 5—6.

3) Ὄρυκτολογία καὶ Γεωλογία διὰ τὴν δ', ε' καὶ ς' τοῦ πλήρους, ἐκ φύλλων 4—5.

Τὰ βιβλία ταῦτα, καλὰς εἰκόνας φέροντα, ἔστισαν ἥμιστα μὲν συστηματικά, περιγραφικὰ δὲ καὶ ἐπαγωγὰ ὡς οἶόν τε, παρέχοντα τῷ ἀναγνώστῃ βιωφελεῖς γνώσεις, ἀναφερομένας εἰς τὴν ὑγιεινὴν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν γεωπονίαν καὶ τὴν ζωοτεχνίαν, ἐξεγείροντα δὲ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ παιδὸς εἰς παρατήρησιν καὶ ἐξήγησιν τῶν φυσικῶν φαινομένων, ἐγγενῶντα δ' ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγάπην πρὸς τὴν φύσιν καὶ θαυμασμόν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Δημιουργόν. Παρεμβολὴ ποιημάτων, συντελούντων εἰς διέγερσιν τῶν τελευταίως μνημονουθέντων συναισθημάτων, δὲν ἀπαγορεύεται.

4) Φυσικὴ πειραματικὴ διὰ τὴν ε' καὶ ς' τοῦ πλήρους μετὰ σχημάτων, ἐκ φύλλων 6—7.

5) Ἀριθμητικῶν ἀσκήσεων συλλογὴ, ἐν ἣ σημειοῦνται μὲν διὰ τῶν σημείων $\times$ — $+$: πράξεις δι' ἀφρημένων ἀριθμῶν ἐκτελεστέαι, λέξεις δ' ἀπαντῶσιν ὡς ὀλίγισται.

Τὸ βιβλιαρίον τοῦτο ἐκ δύο περίπου φύλλων συνιστάμενον ἔσται χρήσιμον τοῖς μαθηταῖς τῆς β' τάξεως τοῦ ἠνωμένου ἰδίου σχολείου.

6) Συλλογὴ ἀριθμητικῶν ἀσκήσεων (οἷκι αἱ ἐν τῷ ἀμέσως ἀνωτέρω σημειουμένῳ βιβλιαρίῳ) ἐντῷ πρώτῳ ἡμίσει, καὶ ἀριθμητικῶν προβλημάτων ἐν τῷ δευτέρῳ ἡμίσει διὰ τὴν γ' τάξιν τῶν σχολείων, ἐκ φύλλων 2 περίπου.

7) Συλλογὴ ἀριθμητικῶν προβλημάτων ἐκ φύλλων 3 κατὰ προσέγγισιν διὰ τὴν δ' τάξιν τῶν σχολείων.

8) Συλλογὴ ἀριθμητικῶν προβλημάτων διὰ τὰς δύο ἀνωτάτας τάξεις τοῦ πλήρους, ἐκ φύλλων 3—4.

9) Πρακτικὴ στοιχειώδης γεωμετρία μετ' ἐφαρμογῶν ὡς πλείοστων, διὰ τὴν ε' καὶ ς' τάξιν τοῦ πλήρους, ἐκ φύλλων 3—4.

Σ'. Καλλιγραφία καὶ Ἰχνογραφία.

1) Καλλιγραφία χειρόγραφος ἐκ σελίδων 20 περίπου, συνθεμένη ἐκ τῶν συνήθων προασκήσεων, ἐκ γραμμάτων μικρῶν διαφόρου μεγέθους ἐκ γραμμάτων μεγάλων, τῶν λεγομένων κεφαλαίων, ἐκ προτάσεων βραχειῶν καὶ ἐξ ἀριθμῶν.

Φευκτέα ἢ χρήσις ἐπικοσμημάτων καὶ περιττῶν ποιημάτων ἐν τοῖς προωρισμένοις διὰ μνητᾶς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καλλιγραφικοῦς ὑποδείγματα.

2) Ἰχνογραφία χειρόγραφος, εἰς τεύχη τρία, ἐξ εἴκοσι περίπου σελίδων, ἕκαστον, ἐπὶ χάρτου φέροντος στιγμᾶς ἢ τετράγωνον. Τὸ πρῶτον τεύχος, ὠρισμένον διὰ τὴν γ' τάξιν τῶν σχολείων, περιέχει σχήματα ἐξ εὐθειῶν γραμμῶν συγκείμενα, τὸ δὲ δεύτερον, ὠρισμένον διὰ τὴν δ' τάξιν τῶν σχολείων, περιέχει σχήματα ἐκ καμπύλων γραμμῶν ἢ ἐκ συνδυασμοῦ καμπύλων καὶ εὐθειῶν ἀποτελούμενα. Τὸ γ', ὠρισμένον διὰ τὴν ε' τάξιν τοῦ πλήρους, περιέχει ὑποδείγματα συνθετωτέρα μετὰ σκιῶν τελείως ἐπεξεργασμένων.

Τῆς Ἰχνογραφίας τὰ τετράδια περιέχουσι τὰ ὑποδείγματα μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς ἀσκήσιν τῶν μνητῶν ἀπαιτούμενον ἐστιγμένον ἢ εἰς τετραγωνίδια διηρημένον χάρτην.

Ὅσα τῶς ὑποβληθησόμενων ἰχνογραφιῶν ἐγκριθῶσι, πρέπει νὰ πωλῶνται μετ' ἐξωφύλλου ἐκ χονδροχάρτου.

Τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἀλφαβηταρίου πρέπει νὰ εἶνε τῶν 22 καὶ 18 στιγμῶν, τὰ τοῦ δευτέρου μέρους τῶν 16 στιγμῶν, τὰ τῶν ἀγνωστικῶν βιβλίων τῆς β' καὶ τῆς γ' τάξεως τῶν 12 τοῦλάχιστον, τῶν δὲ λοιπῶν βιβλίων τῶν 11 τοῦλάχιστον στιγμῶν

Ἐκαστον τυπογραφικὸν φύλλον τοῦ α' μέρους τοῦ ἀλφαβηταρίου λογίζεται ἀποτελούμενον ἐκ 12 περίπου χιλιάδων στοιχείων, τοῦ β' ἐκ 15 περίπου χιλιάδων, τῶν ἀγνωστικῶν βιβλίων τῆς β' καὶ τῆς γ' τάξεως ἐξ 25 χιλιάδων στοιχείων, τῶν δὲ λοιπῶν ἐξ 28 χιλιάδων στοιχείων.

Τὰ τυπογραφικὰ φύλλα τῶν ὑποβληθησόμενων βιβλίων δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνουσι τὴν ὑπὸ τῆς προκηρύξεως ὀριζόμενον ἀριθμὸν.

Τὰ ὑποβληθησόμενα δὲ μετὰ τὴν ἑτην ἐσπερινὴν ὥραν τῆ 30 Νοεμβρίου ἐν. ἔτους ἔργα, δὲν γίνονται δεκτά.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 25 Ὀκτωβρίου 1903.

Ὁ Ὑπουργός

Θ. Κ. Φαρμακόπουλος